ב"ה

גליונות לעיון בפרשת השבוע

ערוכים בידי נחמה ליבוביץ - שנה שביעית

==========

צו (חש"ת)

ו י"ז-כ"ג ז א-ז' (חטאת ואשם)

(הערה: בטעם מצות החטאת עיין גליון ויקרא תש"ז. גליון זה עוסק בעיקר בצד הסגנוני והדקדוקי של הפסוקים).

א. י"ח. במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת. (עיין ויקרא א' י"א)
הקשו המפרשים: למה לא אמר הכתוב בקצור: בצפון המזבח החטאת ומה ראה לתלות מקום החטאת במקום העולה?

בעל העמק דבר מתרץ בהביאו ירושלמי יבמות ח' הלכה ג': ר' לוי בשם ר' שמעון בן לקיש: "במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת לפני ה'" - "לא לפרסם החטאים. (ומרש פני משה: שלא יבינו הרואים שהוא חטאת ויתביש)

היכן מצינו עוד בתורה שפרטי הדין נקבעו בהתחשב ברגשות החוטא וכדי שלא לביישו?

ב. תהילים נ"א כ-כ"א הטיבה ברצונך את ציון תבנה חומות ירושלים אז תחפץ זבחי צדק עולה וכליל.

(ראב"ע שם: זבחי צדק הם השלמים ועלה היא עולת תמיד ומוספים..)

למה לא הוזכרו בפסוק זה גם חטאת ואשם?

ג. י"ט הכהן המחטא אותה יאכלנה.

הכתב והקבלה: אין הה"א להוראת ההתיחדות וידיעה (בעשטימם טער ארטיקעל) להוציא כהן אחד פרטי מכלל הכהנים וליחד את המחטא לבדו לאכילת החטאת, אבל היא ה"א כמו "החכם עיניו בראשו" עניינו -כל החכם; (שמ' א' ט"ז) "האדם יראה לעינים" -כל אדם וכן "רבה רעת האדם" -עניינו כלל המין (יעדער מענש) וכן כאן תשמש הה"א להחלטת מציאות העצם ולא תיחד אותו בפרטיות וכל כהן הראוי לעשות החטאת יוכל לאכלו. ...וכן אין לפרש "יאכלנה" -יאכל אותה, כמו רב הכנויים התלויים בפעלים שורו על סימן הפעול, אבל הכנוי יורה על יחס הגבול שממנו, כמו (ירמיהו י') "בנפש יצאוני" -יצאו ממני, (בר' ג') "בעצבון תאכלנה" -תאכל ממנה, כן "יאכלנה" כאן -יאכל ממנה.

הסבר מה הצריכו לפרש את ה"א של "הכהן" במובן "כל" ואת הכינוי של "יאכלנה" במובן של "ממנה".

ד. י"ט המחטא אותה.
רש"י ד"ה המחטא אותה
ראב"ע " הכהן המחטא.

באור - המחטא אותה: הזורק דמה, שפחו עיקר עבודתה, כי בדם יכפר על החוטא, ומצינו כל לשון חטוי בבנין הכבד על התזיה. כמו ח' ט"ו "ויקח מנה את הדם... ויחטא את המזבח". וכן (תהילים נ"א) "תחטאני באזוב ואטהר". ואחטוב עכל האמורין בכבד הפוכין מאותן שבקל. בקל: "חטא" "חטאת" (ח' ט' בקמץ) על הנטיה והחסרון, ובכבד על הסרון, שעושה מעשה חטוי ע"י כפרה.

*החסרון

+1) מה ראה רש"י להמנע כאן מלפרש חטא (בנין הכבד) במובנו הרגיל, כמו שפרשו הבאור?
2) כיצד יש לפרש לפי פרוש הבאור את בר' ל"א ל"ט "אנכי אחטנה מידי תבקשנה"?

ה. שאלות סגנון ולשון:

1) השוה את הנאמר אצל חטאת ד' ז' זהזה מן הדם לנאמר " אשם ז' ב': ואת דמו יזרק על המזבח
מה הסבה לבחירת פעלים שונים אלה - מה ההבדל בינם?
2) השוה: כ' אשר יזה עליה תכבס
כ"א וכלי חרס אשר ישבר
מה טעם נאמר פעל "כבס" בפעל גוף שני ופעל "שבר" בנפעל גוף שלישי ולמה לא נאמר גם לגבי הכלי בגוף שני "תשבר"?
3) כ' ואשר יזה מדמה על הבגד אשר יזה עליה תכבס
רש"י ד"ה ואשר יזה מדמה; אשר יזה; ראב"ע ד"ה יזה; אשר יזה עליה.

(א) מה מובנו של "אשר" השני לדעת רש"י?
(ב) הבא דוגמאות מן התורה ל"אשר" בכל אחת מן ההוראות הנ"ל?
(ג) מה בין רש"י לראב"ע (החל מן "והטעם או אם יזה... ואח"כ יאכלנה) בהוראת מלת "יזה"?
(ד) מה הקשי הדקדוקי ב"אשר" יזה עליה"?